

מנחות קט

עניין: רבנות - בתחלה כל האומר עלה לה...

עתה על האומר לי לירד ממנה...

דברי תורה (מונקאטש)

ח"ב, יג

הבונה

כו אמר רבי יהושע בן פרחיה בתחלה כל האומר כו. דוק ההפך בתחלה כופתו ונותנו לפני הארי ואח"כ מטיל עליו קומקום של חמין כי בענותנותו מדבר שהיה שונא את הרבנות בעצם בראשונה עד שלאומר לו היה מתאכזר במיתתו אך אחר שעלה לגדולה היה רע בעיניו לירד ממנה אבל לא כ"כ כי לאומר לו היה מצערו במים חמין לבד ויש ספרים

פרי העץ פרשת שופטים

בשם החתם סופר

לשון מלמדך ללך הוליל ויבארתי עמי' ששמת' מלמד' הגאון מהרמ"ם ז"ע לפרש מאמר חז"ל במנחות שאמר ריב"ס קודם שצ"ת לגדולה אלו ה"י אומרים לי עלה הייתי כופתו לפני ארי לאחר שצ"ת לגדולה אלו ה"י אומרים לי רד הייתי שופט בקומקום של חמין והוא פלא ואמר לפרש הנה כבר ידוע דברי הרמב"ם ז"ל כי הנס שכל המדות טוב דרך הממונה אבל בעונה לריך שיה"י בחכמית השפלות עד קצת האחרון והנה ודל' ריב"ס החזיק עלמו כי אינו ראו לגדולה וכבר אמרו חז"ל כל המעמיד דיין שאינו הגון כאלו נוסה אשרה גם אמרו חז"ל אט"י שבעלו ארכס מיתות דין ד' מיתות לא נעלה והטובד ע"ז ארי דרכו ולכן כיון שסוף החזיק עלמו לאינו הגון לכך א"כ מי שאומר לו עלה הוא מעמיד דיין שאינו הגון ולכן הייתי כופתו לפני ארי אכן הנה כ"ז קודם שעלה לגדולה אכל אחר שכבר עלה לגדולה הנה הנס שצריך שיה"י בחכמית השפלות מ"מ אם הוא מנהיג הדור כבר הזכיר רבינו הקדוש מהו נשיאוף כרמה והוא כי בהיותו לריך לייסר ולהוכיח אלו אשר המה נוסים מן דרך התור' אם יכבד עלמו בחכמית השפלות לא יה"י דרכו נשמעין והנה חז"ל אמרו כי מים רומז לענוה שמניחין מקום נבוה ויורדין למקום נמוך ואם רומז להנשאות כי טבע האש לעלות למעלה והנה נמה יתאחדו ב' הכמיית יחד הוא נמים חמין אכר כעלמותו וטעמו הוא מניח מקום נבוה ויורד למקום נמוך וכל זאת הוא מפלה רחמה נכח אש כן מנהיג הדור כפנימיותו לריך שיה"י עניו אכל לריך להראות התנשאות ג"כ ככ"ל ולכן הוא דוגמת החמין וז"ש לאחר שצ"ת וכו' אלו ה"י אומרים לי רד הייתי שופטו בקומקום של חמין ודפח"ח ושי"י .

מהר"ל ח"א

כל האומר לירד לה וכו' פ"י כי זה שעולה לשררה הוא דומה כמו נמר לפני הארי כי בודאי הארי יאכל ויטרף אותו, כך מי שבעל שררה קרוב הוא לחטא בכמה וכמה דברים, ולכך אמר כמי שנותן אותו לפני הארי בזה, במה שהוא אומר (רד) [עלה] אל הגדולה שהשררה שהוא ארי יאכל אותו, ומ"מ אין כאן ודאי גמור שאפשר שלא יאכל אותו. אבל כאשר כבר עלה ואחד אומר (עלה) [רד] ממנו הייתי מטיל קומקום של חמים על ראשו, כלומר כי דבר זה הוא מרגיש בצער גדול מאוד, כמו מי שמטילין עליו קומקום של חמין שמרגיש בצער גדול מאוד מאד, וכך מרגיש בצער כאשר נעשה לו פחיתות. ואפשר שהוא מפני חלול השם, שיאמרו אם לא נמצא בו עולה לא העבירו אותו. לכך אמר הייתי מטיל קומקום של חמין על ראשו, כי הראש הוא מיוחד לגדולה, ומה שאומר עלה ממנה נעשה לו פחיתות בראש שלו, ולכך הייתי מטיל קומקום של חמים על ראשו וזה מבואר.

יש לדקדק בזה בלשונם, דלאומר לו עלה להרבנות, היה מניחו כפות לפני ארי – (עיין פירוש רש"י (ד"ה כל האומר), היינו להורגו ממש, ולהאומר לו לירד, רק קומקום של 'חמין' מטיל עליו, ולא תני של 'רותחין', וחמין הרי זה רק יותר מחמימות הרוק בדברי הפוסקים להומראי, ועל כל פנים אינו סכנת נפשות כל כך, רק לדחותו ולייסרו, ולא כהאומר לו עלה שכופתו לפני ארי. (וגם ממה שלמד זה דאמר "שהרי דברי הח"ס ר"י ויש לומר על פי המקובל מפרשיסחא מהרב הקדוש רבינו הר"י רחמיאל מפרשיסחא ז"ע, כי אחרי פטירת אביו מרן הגאון הקדוש היהודי מפרשיסחא ז"ע רצו ליתן לו פדיונות ולקבלו לרבי, ומי שבא אליו אז מתלמידי אביו זצ"ל לבקשו על ככה שיקבל עליו הרבנות, הטף עליו קרדום שהיה מונה בביתו כדי לאיים עליו, ואמר לו בהתראה ואזהרה ברה לך, כי אמרו חז"ל (פנתרין ע"ג, א): 'הבא להורגך השכם להורגו, והרבנות (להיות אדומ"ר) הוא הריגת הנפש רחמנא ליצ'לן, (והמחטיא את חבירו יותר מן ההורגו (פפרי כי תצא, פ"סקא ר"ג), וולא קיבל עליו אז כידוע מרוב ענוותנותו, בחכמת תורתו ועומק קדושת צדקתו, והיה אומן נפלא בתיקון המורה שעות, ומתפרנס מיגיע כפו, רק אחרי כמה שנים (בסיבה הידועה) מאז, קיבל עליו להיות מנהיג ואדומ"ר ונהרו אליו מכל אפסים, ונתגלה ונתפרסם שמו והיה פועל ישועות ונפלאות בקרב הארץ, ז"ע).

ולפי זה יובן נןמדויק הלשון מה שאמרו **כל האומר לי עלה, אני כופתו לפני ארי**, היינו 'הבא להרגך השכם להרגו' כדברי איש קדוש מדבר הנוכר לעיל, ואחר כך שאומר לו [ל]ירד, אם כן אינו בא להריגה, על כן רק קומקום של חמין מטיל עליו, לבנותו ולייסרו, כדן הצוף שמחציף פניו נגד רב ומנהיג ישראל, אבל לא להורגו כנוכר, כי מרוב ענוותנותו לא רצה לדונם דיני נפשות להקמים נגדו ואומרים לו שירד כנוכר.

